

רייכען בעמערקונגען טראפען אימער דען נאנעל אויף דען קאפף. וואהרענד דעם אונגאריש-ידישען קאנגרעסעס טראפען וויר פאסט טאלד'ס מיט איהם צוזאממען. וויר מאכטען דיא בעמערקונגען, דאס דיא נעאלאגען-פארטייא, וועלכע איין פערטיגעס, שטאט'ס דער פאראממלונג פארלעגעט, אויסער זיך פאר ווארט געראטה, זא פאט איין ארטהאדאקסען מיטגליעד דאס ווארט נעהמען וואללע, אום פאן זינעם שטאנדפונקטע נעגען דיא איינע אדער דיא אנדערע בעשטיממונג דיעזעס, וועלט-בעגליקען — דען' שטאטס איינע איינווערונג צו מאכען! — איך בענרייפפע עס און דער טהאט ניכט, וויא דיעזע העררען, וועלכע שטעטט מיט דעם, ליבעראליסמוס' דיא באקען פאלל נעהמען, אין זא ארגער וויזע גע- נען דיא, דענק, אונד רעדע, פרייהייט' פערשטאפען קאנגען! — דער עהרוורדיגע מאנן נאהערטע זיך אונס מיט אפסטעם לאבעלען אונד אין דעם גור איהם אייגען געוועזענען ליבעליכע טאנע זאמע ער: זיא, מיין נומער הערר, שיגען זיך איך נאך פאן דען מאדערנען לערערען פראגען פערלייטען צו לאסען! זיא שפרעכען פאן, רעדע, אונד דענק, פרייהייט! זיא! עבען דיעזע פרייהייט ווירד יא פאן דען יעווי- ווילגען מאכטהאבערן מיט גענעצנאלאזער ווארט פערפאלגט! וויא פיעלע מענטשען זינען שאן אייגע- שפערט ווארדען, וויא פיעלע האבען אים פלסט- מערן קערקער פערשמאכטען מיססען, ווייל זיא צום ביישפיעל נעגען דיא, פיעלער אין דער שטאטס- פערוואלטונג' איהרע שטימע ערהאבען, דיא מאנ- נער, זיא אן דער שפיטע דער רעגערונג שטאט- דען זאנעטע זאליך, פיעלע אים לייטע, וועלכע מיט זאל- דען בעמערקונגען היר-פארטרעטען, ניכט גערינגע- דעם בעאבזיכטיגען, אום דען נאנען שטאטס- בוא מיט פערפעדערשער האנד צו ציערטימערען, וועטהאלב זיא, אום פארטייאישען ריקויזיטען אים יערען פרייז מונד-ט אדט געמאכט ווערדען מיססען! — אונד דאך האבען יענע לייטע דען שטאטס ניכט ציערטימערען, זאנדרען דורך בע- זייטונג דער פארטהאנענען איבעל עבען בע- פערטיגען וואללען! וועגן איין ביי-מיססער מיט פאכמאניגעס בליקע איין שטאד האפט עס געביידע פליסט אונד דער הויז-העררן זאנט! דיעזע וואנד מיט געשטרעצט אינד יענער שטחיל דעם דא- בעם אייסגעבעסערט ווערדען! — האט ער דא דיא אבזוכט, דען פארטיבעשטאנד דעם הויזעס אין געפאר צו ביינען געוויס ניי! דער הויז- בעזיצער לייפט אלזא דורך דיעזע וויזען ראטה- שלאגע געוויס קיינע געפאהר, וואהל אבער דיא אונגעצויפער אין דען וואנדען אונד דיא דאכע, וועלכע בוא איינער אויסבעסערט דעם געביידעס אום דער בעהאלטיגען רוחע געשטארט

ווירד! העררן לענט נון דאס נאנען ראטהוועל, דיא העררען האבען איין, שטאטס' פערטיג נעמאכט, אונדעבלדך צור רעגעלונג דער פער- האלטניססע דער לאנדעס-יודענהייט. ווארע דעם ווירקליך דיא אבזוכט, דא ווירדען זיא געוויס יעדע גענעבעמערקונג מיט דאנק ענטנענע- נעהמען, דאמיט דיא, רעגעלונג' איינע דעסטא פאללקאממערע ווערדען! דאך עס האנדעלט זיך ביים נאנען דורכאויס ניכט אום, רעגעלונג דער יידישען פעהאלטניססע, זאנדרען אום דען צוויי- מיליאנען-שולפאנד! אונד דא ווירד דאס געפראם- מיליאנען-יעמערע אונגעווערדיג, זאבלד יעמאנד נע- וואגט, אן דער איינען אדער דער אנדערען בעשטימ- מונג דעם, שטאטס' צו ריטמעלען, אום פורכט- דער געל-הויפע קאנגעט איהער מאכט-ספאהרע ענטווישען! . . . יעמעט זעהען זיא נעמעהר וואהל איין, ווארט דיא נעאלאגען העררען נערוואן ווערדען זיך אפט יעמאנד אום דעם ארטהאדאקסען לאגער זיך אנשוקט, זיינע אבזוכט איבער דיא, רעגעלונג דער יידישען פעהאלטניססע, אפ- פערטליך צום אויסרוקע צו בריינגען! . . . זאלכעס, אונגעציעפער' ניכט אבער איבעראל! אין דער פאליטיק, איין דער פערוואלטונג, אויף רעליגיאזעס געביטעט אויזווי זאלכעס אונגעציעפער ניכטם, ביינעם! — אונד וואללען וויר גערעכט זיין — אויך בייא אונס! דעטהאלב ווירד אללענשטאלבען געשטרעכט, דיא, דענק, אונד רעדע, פרייהייט, אב- צו-ווירגען! . . . וויר פערבאשיערדעטע אונס פאן דעם עהרוורדיגען מאננע מיט דען בענייטערטען ווארטען: שפתים ישק, משיב דברים נבותים! * (איבער דיא, לוי"ה של הגאון המורה שאראש-פאטאק זצלה"ה) הא- בען וויר בערייטט אין נומער 148 בעריכטעט, נאכטראלדך ווירד אונס נאך געמעלדעט, דאס אלס מספידע ערשינען ווארען: הגאון הישש מריה הוד שיק פאטאק נ"י, הגאון ובני של מאורי בית ישראל מ"ה אלעזר לעוה אב"ד דק"ש יא איהעלי יע"א; פערנער הגאונים ממשעשוויטש, ממאליטשווא ומליסקא, ה' עליהם, אום איהעלי אל- לין ווארען איבער 30 פערזאנען ערשינען, אום דעם עהרוורדיגען מאננע דיא לעצטע יערע צו ערווייזען, אויף איינע זעהר ווארעם אנהענג זי- טענס של הרב הגאון המפליג מקוק איהעלי נ"י, פאסטע דיא פערעהרליכע געמיינדע צו שאראש-פאטאק דען בעשלוס פיר דיא עההאלטונג דער העטער- בלעבענען של רועם הגאון זיל אויסרייבערער וויזע זאנען צו טראגען! (דעם עהרוורדיגען אונ- רענער רופען וויר צו: מלגלגות וכות ע"י זא"א) * (איינע וואהל פערדיענטע שטרא- פע!) וויר האבען פאר קורצעס דיא מיטגלידען

פערפאלגענעמליכט, דאס דער נייטרייכטע יידישע שוואליסט אין בודא-פעט, דרי אדאלף אגא, רעדאקטער דעם וויטצ-בלאטעס, בארשעס- יאנקוי, פאן איינעם זינגען כריסטליכען שריפט- שטעללער, נאמענס זאלפערד זאראנדי, רעדאק- טער דעם, פעמלע, אין דער דרוקערייא, פאללאש- איבערפאללע אונד מיטהאנדעלט ווארדען, דיעזע געוואלטמאט, וועלכע פאן איינער אויסערצודענט- ליכען ראהייט דעם איבערמיטהענען אנגריפערס צייגט, בילדעטע אס, 23 דיעזעס דען געגענשאנד איינער געריכטליכען פעהאלטונג, דרי אגא' בעהריפעטע, דאס זיין אנגריפער איהן אויך וויר- טע, וואהרענד זאראנדי בלאס זאפעל איי- געשטאנד, דאס ער העררן דרי אגא געא-ה- פליגט האבען דאס געריכט פערארומהילטע דען אנגריפער זאראנדי צו איינער געל-שטראפע אין דער אהע פאר 250 גולדען, אונד אים אללע דיעזע סוממע ניכט איינבריינגבאר ווארע, צו 50 טאנען געפאלגנס! — דיעזע שטראפע ווירד אין אללען קרייזען דער הויפטשטארט אלס איינע וואהלפערדעטע בעמראכטעט!

* (ליידער איינע גאר צו גערינג- נע שטראפונג) דער ווינער געריכט- דאך פאללעט אס, 23 דיעזעס זיין ארטהייל, וועל- בעם האכסטענס דיא העררען ווער האווא' אונד אישטויצי מיט בעפריידיגונג ערפיללען קאנן, דער פאלל אונס פאלגענער: אין ארמער יידישער האדערנ-זאמלער, נאמענס דוד שוואנדי, פוהר מיט זינעם וואנעלכען אין דער נאהע איינער ווינער פארטימאט, דא קאם אונד אין איבערמיטהער אבייטער ענטנענען אונד פערשפאטעטע דען ארמען יודען וועגען זינעס מאנערן פערדעט- דער ארמע שווארץ אמוואר- מעטע ניכט אונד וואללעט זינגען וועג פארטועמען, דא שוואנז זיך אבער דער איבערמטהונג ארביי- טער אויף דאס וואנעלכען, יעמעט נון גריפש שווארץ נאך דער פייטשע, אום דען פערבען צודרינגלונג דאפאן צו יאנען, דאך דער ארבייטער שלעפפעט נון דען ארמען יודען פאם וואנעלכען אונד שלוי- דעטע איהן מיט זאלכער געוואלט צו באדען, אום דער אונגליקליכע גלייך דארף זינען גייסט דעם היכטע דער ארבייטער ווארדע נאטורליך פער- האפעטע, דיא לייכע שווארץ ווארדע סעצירט, אונד דא שפראכען זיך דיא ארמע דאזיק אום, דאס דיא וואנדע, דיא שווארץ אס קאפע האטטע, גור איינע, לייכטע פערלעטענען וואר; שווארץ ווארע יעדאך מיט איינעם, הערצ-אבעל' בעהאפעטע אונד ערפאללעך דער טאך, דא ער פראטצילד פאן איינעם, הערצ-שלאגע, געטראפען ווארדע, אויף גרונד דיעזעס ארצטליכען גוטאכ-

אונד שוטצ-מויער מיט שפיטענען נאלעך' פערוערען וואר; דאס דאך דעם הויזעס זעלבסט וואר ציערשטארט; דער מאיטעל רינסאום אונגעפאללען, אין דיעזעם הויזע וואהנט נאנען אלליין דער אלטע ניצהאלז סעיטאן בעג, איין צום מאקאמאדאניסמוס איבערנעטרעטענער גריעכע, נאען און עקסצען יאהרע אלס, מיט איינעם האסליכע נע- זיכטע, וויא איין אפגע, ריך אבער שמוטצני. . . פאר דעם טהארע שפעללעטן איהאנצארע אונד פעטנאהוי דיא זאלטע ניערע, פעללי פערליעס דיא זאלטעטע, אונד איינען קליינען קיעוועל-שוישן פאן דער יעדע ערנריפער, ווארף דיא דענעלבען נעגען איינען איי-נ- לארען דעם פערשליכטענען הויזעס-הייזען אפגענע- זיך און וונדעס לאך אין דער מיטטע דעם לאדענע, אונד סעיטאן בעג ניס בעקאנטע שטימע ווארדע פערנעהמ- באר, דיא דא הויף: ווער אונס אונטען? * (אנטווארעטע פעללי) איך, דיא שעקעריבול!

דאס ווארט דורכצוקטע פעטנאהויס העררן גלייך איינעם גליהערדען פפילע, דיעזען נאמען האטטע יא ער זיינער געליבעטען אין איינעם מאקענטע זיסען זעלבסט- פערנעטענס גענעבען; ער האטטע יא, שעקעריבול' צו נענען געפאלעט, וואס אים טירקישען זא פיעל בערייטעט, אלס, צוקער-ביסען! . . .

אונסער איינליכעס גענומען קאם דער אלטע סעיטאן בעג בייא דיעזעם לאונגען-ווארטע צום טהארע העראנבעשריפטען, לאזטע איינען דיא אייזערנען שטאנען, מיט וועלכען דאס טהאר פערראמעלט וואר, אפגענעטע, נאכדעם ער נאך איינע ריענעל צוריקגעשפאטען, דאס

טהאר גור זא ווייט, דאס פעללי נעראדע דורכ- שליספען קאנגעט, רייכטע איהר דיא האנד אונד צאג דיא אין דאס הויז. . .

פעטנאהוי פערמאכטע זיך פאר שווינגען ניכט צו אפסטען, דאך שפראך ער קיין ווארט. . . שטארט שטאנד ער דא אונד פערבאכטע קיינען קלארען געדאנקען צו פאסטען.

נאך איינען מינוטען ערקלאנג אום דעם איינען דעם טייט-האפעס דער טאן איינער טירקישען מויק אונד אויך יענעס בעקאנטע ליעבעס-ליעד, דעססען זיך פעטנא- האד זא נוס עראינערטע. . .

וואס בערייטעט דיעס? — פאנטע דער ארמע פעטנעהויז פערמאכטע אהטעס.

„וואס עס בערייטעט? (פוהר איהן איהאנצא- דע מיט הארפע, שטראפענער שטימע (אן) דאס בערייטעט, דאס דא איין עלעזער ער נארר ביזט, דער דא איינעם אלטאנליכע בוהלע- ריין, וויא איין ענגעל אונגעפעס! דער דא איינער פיר- קישען דירנען וועגען ריינגען גלויבען, רייין פאטערלאנד אונד דיינע ברויט פערניסעטט, דיא זיך צו הויזע אין איינוואסער צוריקגעצא- נעהייט יעדען סאט בעוויינט מיט הייסען טראנען! . . .

בעשפירט בליקטע פעטנאהויז אויף דען אלטען ריען וואר ניכט דער טאן, אין וועלכעם דיעזער מיט איהם צו שפריצען פלענען ער מינגע, אין אנדע- רער שטעהע פיעללייכט פאר איהם. . .

„ביזט דא דאס, איהאנצאדע? — פראנטע יעמעט פעטנאהוי ערלענען.

דיא פראגע אום ער רעכטען ארטע! (ערווירדעט דער אלטע) איך בין ניכט איהאנצארע, זאנדרען דער יודע נאר-איזא שאלאקען! לאנגע יאהרע הונדורף וואר איך איהאנצארע'ס שקלאווע; נאך דעססען טאקע אבער נאח און זיינען נאמען אונד גערייכע זיינע נעהיים-קנסען! איך בין דער יודע נאר-איזא שאלאקען, דער זיך זיט דיינער קינדעהייט קענטט, זיך אויף זיינען ארמען פרוג, אלס דא נאך קיינען פערשטאנד האטטעט, אונד זיך יעצעס אבערמאלס אויף זיינע ארמע ניכטט, דא דא דיינען פערשטאנד ניכט צו פאנטען, דאס שטאנדע ביזט! דאס ווירד זיך דאך בע- קאנגע זיין, אים מיין נאכפאסער אונד מיין פאסער לאנגע, זעהר לאנגע יאהרע הונדורף פאכטער אירעס נוסטע ווארען, אויך איך ווארדע אויף דעם נוסע דיינער פאמיליע ערצאנען, וואך איך זיך נאך אלס קליינעס קינד קאנגעט, וועגען מיי- נעס אונגארישען פארטייאסימוס האטטען זיך דיא טירקען שאן פאר פיעלען, פיעלען יאהרען נאך קאנטאמניאפעל געשלעפטע, וואך איך דעם וואהרוואנער איהאנצארע אלס שקלאווע דיענען מוסטע, אלס דיעזער נאך אפען, פער- באנטט' ווארדע, מוסטע איך איהן בעגליישען, ער שטארב אויף דער וויזע; איך קאם היעהרע, נאב זיך אלס איהאנ- צארע אום, אום אויף דיעזע וויזע דען אונגארן הילפע לייסען צו קאנען! . . .

טהראנען זענען ענטפערטען דען אוינען פעטנא- האזיס; קראפעלאזאק ער אן דיא ברוסט דעם אלסען מאנעס אונד וויינטע, וויא איין קליי- נעס קינד. . .

(פארטעצונג פאלגט)

אלם אינס רוסלאנד אין דיא ארמע צו ווער פֿען! דיא רומאניע וועגן זיא אינמאל רוב מיטע אנטערטהאנען זינד ווערדען שאן ציגען וויא וועגן זיא דיא מאדיארען פֿירכטען וויא זעהר זיא דעזעלבען אייביג רלעגען זינד, אונד זיא זעהר זיא זיך אויף דיא וואהרונג איהרע נא- ציאנאלען אינטערעסען פֿערשטעהען!

דיא וואלאכען מאכען אלווא נאר קיין געהיימניס דארט, דאס זיא, אים נור פֿאן דען אונגארן לאזצוקאפען וואלבער דען רוסען זיך אין דיא ארמע ווערפען וואלבער דען האט אבער נישט בלאס זעבענדיגען זאגדערן אויך זי-אונגארן איינע שטארקע וואלאכישע בע- פֿאלקערונג, דיא נישטס געדיינערעס אנשערעמט אלס דייעו בעדייטערדען שחילע דעס פֿאטערלא- דעס און רוסלאנד אויסצוליעפֿערן! אונד דעספֿאלב ווערדערהאלטן ווי: "מערה אלס אויף דיא פֿאפֿלאנגען, דיא זיך אויף דער בלאקא- האלב-אינזל אבשפֿיעלען מיססען אונזערע שטאאטס-מאנער אויף דיא געפֿאהרליכען האַכפֿערראטהערישען פֿלאַנע איהר אויגע- מערק ריכטען, דיא פֿאך אונזערען אויגען געשטימעט ווערדען, אום דאס פֿאטער- לאַנד צו גונסטען איינער פֿרעמדען מאכט צו צערשטיקען אונד דען אונגארישען שטאאטס-בויא אין טרימער צו שלאגען!"

פֿערשיעדענע נייאיקויטען.

* (אן דיא עהרווירדיגען הער- רען ראבבינען) אין דען לעטצטען טאגען ערהעלטען ווי נייערדינגס צא הילריוכע צו- שרפֿען וועטעס נייער העררען ראבבינען, וועלכע אבפֿאנגעטען אונזערעס בלאטטען זינד, מיט דער אויפֿפֿאָרדעונג, דאס ווי דיא אויף דיא מאטריקע- פֿיהרונג געבליבען, דיא מיטער-אל-ערלאסע אלס "בייאגע" צור, מייען יידישען פֿעסטער צייטונג הע- רוסגעבען מאגען! נאכדעם ווי מיטטלערווילע עפֿאהרען האבען, דאס דיא אַטערהאָקסע קאנ- לויא דיעזער אויפֿנאכע זיך נישט אונטער- ציען דען מאגן, נאכדעם פֿערנען, וויא אויס 21 דעס מאטריקע-שטאטוס הערפֿאָרדע- אללע ביזהער, בלאַס אויף דיא יידישע מאטריקע- פֿיהרונג בעציעליכען ערלאסע אויסער קראפט טרעטען, מיט אויסנאמע דער האַפֿאָאָאָאָ-פֿער- אָרדונג פֿאם 2 נאָוועמבער 1868 צאָהל 15,940, דערען בעשטימטונגען דיא מאטריקע-פֿיהר- שטרענגע בעפֿאָבאכטען מיססען, זיך זיך האבען ווי אום אים אינפֿערנעהמען מיט דעם

הערויסגעבער, העררען מאַרטיץ בוריאן, ענט- שלאסען, מיט דער פֿעראַפֿענטליכונג דייענס האַבבוויכטיגען אַקטענ- שטיקעס אין איינען פֿאַרזעטצונגען אין דער פֿאַרס איינעם "שלוס-אַרטיקעלס" אונזערעס בלאטטעס שאן אין דער נאַכטעס נאנטא-נומבער צו בעדיינען אונד דיעס אום זאָ עהער, אלס ווי אים איבערצייגט האלטען, דיעהודן אללען ראבבינען, נישט בלאַס דען מאטריקע-פֿיהרערען, איינען זעהר ווע- זענטליכע דייענס מיט צו ליסטיען!

* (מיניום מיט צו אַזידענט טאא-פֿ- פֿע) אום בעדייטעס ער פֿערהערען טאגען ער- קראנקט, דא דיא אַרצטע איבער דיא נאטור דיעזער קראנקהייט קיינע זאָגענאנטען, בוללעטעס" (קראנק- הייטס- בעריכטע) אויסטאכען זאָ וואיסטע אום גי- דע גענאמען דאס נאָעס פֿובליקוס נאָט, וואָראן זינע עקסצעללענען לידע, עס היינט אללעמיין ער האַטטע דיא בלאטטער" בעקאמען! פֿאך עטווא איינעם יאהרע האט זיך נאָמלד דיא נאנע פֿאמי- ליע דעס מיניסטער-פֿאָרזעטצונגען טאאפֿע נייער- דינגס, אויספֿען" לאסען נור ער פֿערוואנדלן וואָל- טע זיך דיעזער אַרצטליכען פֿארוכטס-מאטריקעל נישט אונטערציעהען! אַלליין פֿעטערן האט זיך פֿאַפֿעסאָך נאָט אַללע אלס לייב-אַרצט דעס מיניסטער-פֿאָרזעטצונגען, ענדליך ענטשלאסען, איין בוללעטען איבער דען קראנקהייטס-צושטאנד טאאפֿעס צו פֿעראַפֿענטליכען, ער האַטטע בלאַס איינע האַכנאָרדיגע מאַדעל-ענטזענדונג" פֿערבונדען מיט איינעם העפֿטיגען פֿעבער, דא דיא פֿעבער- ערשיינונגען אויפֿפֿאָרען, אַ ווייזר זינע עקסצעל- לענין באלד נאָעלדן וועדער הערעשטעלעט זיין! — וואויס מאן ביז יעצט אים דיעזער קראנקהייט איין געהיימניס געמאכט — מיין הוממעל! דיא דיפֿלאַמאטען, שטאאטס-מאנער אונד פֿאָליטיקער האבען זיך אין דיא געהיימטווערדיג זאָ זעהר הויניגערעכען, דאס זיא אויך בעציעליך איהרער קראנקהייט איינע וויכטיגע געהיימטווערפֿאללע מינע מאכען צו מיססען גלויבען! . . .

* (140) אַ הריוגעס יובילעאום איין נעם יידישען געלעהרטען, אום פֿיאַג ווייזר אים בעריכטעט! עס ווערדען היער נאָעס פֿאַרבערייטונגען געטראפֿען צור פֿעראַטאטונג איינער ווייזרען ויבליאטיס-פֿיערליכקייט, עס זינד נעמליך עבען 40 יאהרע, זייט דער דיהמליכסט בע- קאנטע פֿאַפֿעסאָך הר קאַמפֿף, דער זיך איינען אַרפֿאַעאישען נאמען ערוואַכען אין דער פֿראַנצ-אזראַעלישען געמינדע אלס פֿיר-ד- גער האַטט אום, ערוועלכע וויקטע אַרדודן פֿאַללע 35 יאהרע אים פֿאַפֿעסאָך דע אַר-י-ע ט אַלישען זיך שפֿראכען (דעס העברעאישען, אַר-

פֿאַלליעטאָן, ר שלמה נאדי-אדא.

— איין יידישער העלד אום דער געשיכטע אונגאריס. — (11טע פֿאַרזעטצונג.)

דאן נאהר אַלעד, דאס הייטערע לאכען איין נעדע; פֿעטנא האַזי זאח אן דען נעלכען פֿאַרהאַנגען דאָפֿעלטע שאַטען ערשינען, דיא אים אין אים, דאן זיך פֿעסט אומשולונגען האלטען, אים ציטמער אויף אונד נייערער-שריפטען אונד ענדליך דיא קאפֿע דיכט אנאיי- אנטער גייטען.

זאָלל אויך דיעזעס ווייב אובבינען? — פֿראנטע פעטנא האַזי יעצט איינען מאַגען דען אַה אַנצאדע, קאָס עקעטע וואָ (שפֿראך דער אלטע ווהן אונד שטייטעט זינע עללענבאָגען אויף דיא קניע), יעצטע ווייטע דוא נאָך וועגן פֿאַן איהר, דען יעצטע האַסעסעס דוא זיא נאָך! דוא כּוּמט מעה וויסען, דאָמיט דוא זיא פֿעראַכטען, פֿערגעסען קאנטען אונד נישט מעהר אן זיא דעקעט! — ערוואַשען דען דריטען רוף דעס מועציס, ען אים זיך נישט מעהר פֿען, פֿאַר אללעס אבער דענקע דאראַן, דאס דיא אַפֿענער פֿעסטונג, שפֿאַרע פֿאַר דיר פֿערשלאַסען זינד, אונד דאס דייע ערסטע זאָגען זיין מום, אויסערהאלב דער ע-ל-כען צו זיין, וואָצו זיך דיא געלענעהייט זעהר באלד דארבייטען ווירד! . . .

וויסענע שפֿראך פֿעטנא האַזי: וועגן אויך אַר זאָ אלס וואָרע, וויא רוא, אונד זאָ קאַלס, וויא דיעזער שטיין אונטער מייען פֿיסען, זאָ מיסע

פֿאַלליעטאָן, ר שלמה נאדי-אדא.

— איין יידישער העלד אום דער געשיכטע אונגאריס. — (11טע פֿאַרזעטצונג.)

דאן נאהר אַלעד, דאס הייטערע לאכען איין נעדע; פֿעטנא האַזי זאח אן דען נעלכען פֿאַרהאַנגען דאָפֿעלטע שאַטען ערשינען, דיא אים אין אים, דאן זיך פֿעסט אומשולונגען האלטען, אים ציטמער אויף אונד נייערער-שריפטען אונד ענדליך דיא קאפֿע דיכט אנאיי- אנטער גייטען.

זאָלל אויך דיעזעס ווייב אובבינען? — פֿראנטע פעטנא האַזי יעצט איינען מאַגען דען אַה אַנצאדע, קאָס עקעטע וואָ (שפֿראך דער אלטע ווהן אונד שטייטעט זינע עללענבאָגען אויף דיא קניע), יעצטע ווייטע דוא נאָך וועגן פֿאַן איהר, דען יעצטע האַסעסעס דוא זיא נאָך! דוא כּוּמט מעה וויסען, דאָמיט דוא זיא פֿעראַכטען, פֿערגעסען קאנטען אונד נישט מעהר אן זיא דעקעט! — ערוואַשען דען דריטען רוף דעס מועציס, ען אים זיך נישט מעהר פֿען, פֿאַר אללעס אבער דענקע דאראַן, דאס דיא אַפֿענער פֿעסטונג, שפֿאַרע פֿאַר דיר פֿערשלאַסען זינד, אונד דאס דייע ערסטע זאָגען זיין מום, אויסערהאלב דער ע-ל-כען צו זיין, וואָצו זיך דיא געלענעהייט זעהר באלד דארבייטען ווירד! . . .

וויסענע שפֿראך פֿעטנא האַזי: וועגן אויך אַר זאָ אלס וואָרע, וויא רוא, אונד זאָ קאַלס, וויא דיעזער שטיין אונטער מייען פֿיסען, זאָ מיסע